

FIGYELMEZTETÉS

Az esszé első része, *Az írás a betű előtt*¹, egy elméleti mátrix laza körvonalazása, amely kijelöl bizonyos történelmi támpontokat, és néhány kritikai fogalom bevezetésére tesz javaslatot.

A kritikai fogalmakat a második, *Természet, Kultúra, Írás* című részben tesszük próbára. Ott kerül sor a példák bevezetésére, jöllehet a példa fogalma – szigorúan véve – nem helytálló ebben a szövegben. Ha az egyszerűség kedvéért továbbra is ragaszkodunk e kifejezéshez, akkor türelmesen és aprólékosan igazolnunk kell a kiválasztásukat és e kiválasztás szükségszerűségét. Vizsgálódásunk területét talán a *Rousseau-korszak* kifejezésével írhatnánk le. Vázlatos olvasatról van szó, ezért, tekintetbe véve az elemzés szükségességét, a problémák komolyságát, célkitűzésünk jellegét, az *Esszé a nyelvek eredetéről* című rövid és kevésbé ismert szöveget helyeztük vizsgálódásunk homlokterébe. Meg kell majd magyaráznunk, miért tartjuk ilyen fontosnak ezt a művet. Olvasatunk befejezetlenségét többek között az is magyarázza, hogy ugyan nem áll szándékunkban egy új módszer illusztrálása, mégis arra törekszünk, gyakran önmagunkat is zavarba ejtő módon, hogy előidézzük a kritikai olvasat bizonyos problémáit. Márpedig esszénk közép-pontjában éppen ilyen problémafelvetések sorakoznak. Az első rész előfeltevései nagyban befolyásolják a második részben bemutatott Rousseau-értelmezést. Ha ezeket az előfeltevéseket figyelembe kívánjuk venni, szükségszerű, hogy olvasatunk legalább a fő csapásirányt illetően kitérjen a történelem klasszikus kategóriái elől, az eszmetörténet, az irodalomtörténet és talán mindenekelőtt a filozófiatörténet vonatkozásában.

Ezen az útvonalon haladva természetesen kénytelenek voltunk, vagy legalábbis igyekeztünk, tiszteletben tartani a klasszikus normákat. Jöllehet a *korszak* kifejezése nem merül ki ezekben a meghatározásokban, épp annyira *strukturális alakzatként*, mint *történelmi totalitásként* kellene tárgyalnunk. Igyekeztünk tehát összekapcsolni e két elfogadottnak látszó megközelítést, így téve fel újra a szöveg történelmi státusának, saját idejének és terének kérdését. Ez a *letűnt* korszak valójában *szöveggként* épül fel, s éppen azt kell bemutatnunk a későbbiekben, hogy

¹ Úgy tekinthető, mint a *Critique* című folyóiratban (1965. december – 1966. január) megjelent tanulmány részletesebb kidolgozása. A tanulmány megírására három jelentős publikáció ösztönzött bennünket:

1. Madeleine V. David: *Le débat sur les écritures et l'hiéroglyphe aux XVIIe et XVIIIe siècles*. S.E.V.P.E.N., Párizs, 1965. [Továbbiakban DE]
2. André Leroi-Gourhan: *Le geste et la parole*. Albin Michel, Párizs, 1965. [Továbbiakban GP]
3. *L'écriture et la psychologie des peuples*. Armand Colin, Párizs, 1963. [Továbbiakban EP] Ez utóbbi „La XXIIe Semaine de Synthèse” 1960 májusában megrendezésre került tudományos táncszóköz anyaga.

mit értünk e két kifejezésen. Azt akartuk sugallni, hogy a korszak mint olyan megőrzi az olvashatóság értékeit és a modell hatékonyságát, megzavarva ezáltal a lineáris időt vagy az idő linearitását. Ezért vontuk kérdőre menet közben egy modern etnológus nyilvánvaló rousseau-izmusát.